

Surname _____

Forename(s) _____

Centre Number _____

Candidate Number _____

Candidate Signature _____

I declare this is my own work.

GCSE

POLISH

H

Higher Tier Paper 3 Reading

8688/RH

Wednesday 14 June 2023 Afternoon

Time allowed: 1 hour

MATERIALS:
You will need no other materials.

At the top of the page, write your surname and forename(s), your centre number, your candidate number and add your signature.

[Turn over]

J U N 2 3 8 6 8 8 R H 0 1

BLANK PAGE

INSTRUCTIONS

- You must **NOT** use a dictionary.
- Use black ink or black ball-point pen.
- Answer **ALL** questions.
- You must answer the questions in the spaces provided. Do **NOT** write on blank pages.
- If you need extra space for your answer(s), use the lined pages at the end of this book. Write the question number against your answer(s).
- In **SECTION A**, answer the questions in **ENGLISH**.
In **SECTION B**, answer the questions in **POLISH**.
In **SECTION C**, translate the passage into **ENGLISH**.
- Do all rough work in this answer book. Cross through any work you do not want to be marked.

INFORMATION

- The marks for questions are shown in brackets.
- The maximum mark for this paper is 60.

DO NOT TURN OVER UNTIL TOLD TO DO SO

SECTION A**Questions and answers in ENGLISH**

Answer ALL questions in the spaces provided.

0	1
---	---

DESCRIPTION OF A PERSON

Read this adapted extract from the novel 'Nad Niemnem' by Eliza Orzeszkowa.

Write T if the statement is TRUE.

F if the statement is FALSE.

NT if the statement is NOT IN THE TEXT.

Justyna była wysoka. Dookoła głowy miała czarny warkocz*. Twarz chętnie wystawiała na gorące słońce. Miała czerwone usta i wielkie, szare oczy.

Była ubrana w brązową, wełnianą sukienkę, która nie była droga, ale demonstrowała znajomość mody i rękę dobrego krawca. Tani parasolik opierała o ramię, ale nie nosiła ani kapelusza, ani rękawiczek. Jej duże ręce były opalone.

Stała wyprostowana i pewna siebie. Promieniowały z niej dobre maniery i ciepło. A jej oczy patrzyły śmiało i dumnie na świat.

Dziewczyna wyglądała na dwadzieścia parę lat i była przykładem kobiecego piękna, zdrowego i silnego.

*warkocz = braid

0 1 . 1

Justyna had fair hair. [1 mark]

0 1 . 2

She was wearing a woollen dress. [1 mark]

0 1 . 3

She was well known. [1 mark]

0 1 . 4

She was wearing brown shoes. [1 mark]

0 1 . 5

She was confident. [1 mark]

[Turn over]

0 1 . 6

She looked like a teenager. [1 mark]

0 1 . 7

She was good-looking. [1 mark]

7

0 2

READING TO CHILDREN

Read an interview with a professor from Poznań.

- **Kiedy zacząć czytać dziecku?**
- **Najlepiej jeszcze przed jego urodzeniem. Już w brzuchu matki dziecko słyszy. Nie rozumie słów, ale rozpoznaje głos rodzica i potrafi odczytywać jego emocje.**
- **Jak długo i jak często czytać dziecku?**
- **Moim zdaniem 20 minut dziennie wystarczy. Nie oznacza to, że nie możemy spędzać więcej czasu razem. Budujemy w ten sposób dobre relacje z naszym dzieckiem, poczucie bezpieczeństwa, a przy tym świetnie się bawimy.**
- **Jak czytać dziecku, żeby się nie nudziło?**
- **Nie oczekujmy, że dziecko będzie w spokoju nas słuchać. Czytając, bawmy się głosem, używajmy gestów i mimiki twarzy. Nawet gdy ono początkowo tego nie lubi, warto kontynuować.**

[Turn over]

Answer the questions in ENGLISH.

0 2 . 1

When should parents start reading to children? [1 mark]

0 2 . 2

Why is reading to children important? Give TWO reasons.
[2 marks]

1

2

0	2	.	3
---	---	---	---

How can you make reading interesting? Give TWO details.
[2 marks]

1 _____

2 _____

5

[Turn over]

03

DANCING FOR HEALTH

You are reading the feedback of some participants on a dancing project for elderly people.

- TADEUSZ** **Od lat tak świetnie się nie bawiłem.
Czasami czuję się jak nastolatek.**
- HALINA** **Cotygodniowe zajęcia dodają mi siły.
Jestem teraz w dobrej formie.**
- WIESŁAWA** **Regularne zajęcia usprawniły moją
pamięć. Nie tak często zapominam o
tym, co zaplanowałam.**
- KRZYSZTOF** **Odkąd chodzę na zajęcia taneczne,
nie mam problemów ze spaniem.
Rano czuję się wypoczęty.**
- ALINA** **Co zajęcia poprawia się moja
równowaga. Rzadziej się przewracam
czy potykam o rzeczy.**
- EMILIA** **Dzięki tańcowi jestem bardziej
niezależna i potrzebuję mniej pomocy.**
- GRZEGORZ** **Na lekcjach poznaję nowych przyjaciół,
z którymi potem regularnie spotykam
się w wolnych chwilach.**

Write

T for Tadeusz.

H for Halina.

W for Wiesława.

K for Krzysztof.

A for Alina.

E for Emilia.

G for Grzegorz.

Write the first letter of the correct name in each box.

0 3 . 1

Who strengthened their memory? [1 mark]

0 3 . 2

Who improved their social life? [1 mark]

0 3 . 3

Who became more independent? [1 mark]

[Turn over]

0 3 . 4

Who sleeps better now? [1 mark]

0 3 . 5

Who feels younger? [1 mark]

5

BLANK PAGE

[Turn over]

0 4

POLISH SPACE MISSION

You read an article about Polish astronaut Mirosław Hermaszewski.

27 czerwca 1978 roku rozpoczęła się jedyna jak dotąd misja kosmiczna z udziałem Polaka – Mirosława Hermaszewskiego. Wówczas Polska dołączyła do grupy zaledwie trzech państw – Stanów Zjednoczonych, Związku Radzieckiego i Czechosłowacji, z których przynajmniej jeden mieszkaniec przekroczył granicę pomiędzy górną częścią atmosfery ziemskiej a kosmosem.

Udział Polski w programie „Interkosmos” był ważny, oznaczał prestiż gospodarczy i polityczny. Polak przez półtora roku brał udział w niekończących się, drobiazgowych badaniach lekarskich oraz wymagających ćwiczeniach fizycznych, które przygotowywały go do warunków życia w kosmosie. Uczył się teorii lotu, obsługi statku kosmicznego i nawigacji. Wszystko po to, żeby nauczyć się, jak radzić sobie w trudnych i niespodziewanych sytuacjach.

Hermaszewski wystartował o godzinie 17:30 i po ponad dobie okrążania Ziemi, dotarł do stacji Salut 6. Spędził tam kilka dni, przeprowadzając eksperymenty biologiczne, fizjologiczne i geofizyczne. Badania te nosiły specyficzne nazwy, między innymi: „Smak”, czyli badanie odczuć smakowych w warunkach mikrogravitacji, „Kardiolider” – badanie mierzące akcję serca w kosmosie czy „Ziemia” – polegające na obserwacji i fotograficznej dokumentacji lądów i wód z kosmosu.

Statek powrócił na Ziemię po ośmiu dniach.

0 4 . 1**How many countries had been to space by July 1978?**

A	one
B	three
C	four

[1 mark]**0 4 . 2****Why did Hermaszewski have extensive training before the mission?**

A	to build a spacecraft
B	to deal with emergencies
C	to fly a rocket

[1 mark]**[Turn over]**

0 4 . 3

When did Hermaszewski land on Salut 6?

A	27th June
B	28th June
C	5th July

[1 mark]

0 4 . 4

What was the aim of the 'Earth' experiment?

A	document the Earth's landscape
B	measure the depth of seas
C	photograph space from the Earth

[1 mark]

0 4 . 5

How long did Hermaszewski spend in space?

A	exactly a week
B	less than a week
C	more than a week

[1 mark]

5

[Turn over]

0 5

MOTIVATING YOURSELF

You are reading an article in a school newsletter about motivation.

Complete the text using words in the list.

Write the correct letter in each box from the list, on the opposite page. [4 marks]

Motywacja do pracy to niełatwa sztuka. Zwlekanie w czasie i brak organizacji to częste powody prowadzące do porażki, a co za tym idzie, ogromnego stresu.

Nie , że praca sama się wykona.

Zatem jak się zmotywować, żeby nie zwariować?

Przede wszystkim dla siebie krótkie zadania, które można łatwiej zrealizować.

Dobrze też poinformować otoczenie o swoich zamiarach. Poczujemy wtedy większą chęć do mobilizacji, żeby nie zawieść samego siebie. Zaplanujmy swoje

działania i nie czasu. Bycie zorganizowanym

i produktywnym to klucz do osiągnięcia celu:

siebie za każdy sukces, nawet ten najmniejszy.

Daje to poczucie spełnienia

i dumy, które inspirują do dalszej pracy.

A	działajmy
B	myślmy
C	nagradzajmy
D	organizujmy
E	pamiętajmy
F	sprawdzajmy
G	traćmy

4

[Turn over]

0 6

MEMORIES FROM A GUIDE CAMP

You are reading a letter from Tomek's grandmother.

Tomeczku,

cieszę się, że dobrze się bawisz w Karpaczu. Twój list wywołał we mnie wiele wspaniałych wspomnień.

Kiedy byłam młoda moja drużyna harcerska wzięła udział w zawodach techniczno-obronnych właśnie w Karpaczu. Po przybyciu drużynowa* kazała nam rozbić obóz. Rozkaz wykonaliśmy, ale nie zauważyliśmy, że nasz namiot stanął na mrowisku. O tym przekonaliśmy się dopiero o drugiej w nocy!

W ciągu pięciu dni sprawdzano różne harcerskie umiejętności – od poprawnego rozpalenia ogniska do zatrzymania krwotoku czy opatrzenia rany. Ja byłam mistrzynią zawiązywania węzłów i alfabetu Morse'a. Natomiast moja przyjaciółka Hania, chociaż tylko raz wygrała bieg manewrowy, była świetna w strzelaniu do celu.

Wieczorami, pomimo zmęczenia, zaprzyjaźnialiśmy się z harcerzami z sąsiedniego obozu. Śpiewaliśmy piosenki i piekliśmy kiełbasę. Zresztą tak poznałam Twojego dziadka. To było niezapomniane lato!

Pozdrawiam
Babcia Jasia

*drużynowa = Guide leader

Answer the questions in ENGLISH.

0 6 . 1

What was Grandma's unit's first night like?

Give ONE detail. [1 mark]

0 6 . 2

What distinguished Hania from the other Guides?

[1 mark]

0 6 . 3

What was the happy ending to Grandma's story? [1 mark]

3

[Turn over]

07

MAREK'S BUSINESS

You read an interview with Marek, the owner of a store chain in Poland.

Już od dziecka planowałem założyć firmę. Dlatego zaraz po studiach zacząłem pracować nad własną marką i już od dwudziestu lat prowadzę sieć sklepów ze zdrową żywnością. Zawód biznesmena wymaga wiedzy i determinacji. Często omijają mnie uroczystości rodzinne, ponieważ spotkania z zagranicznymi klientami odbywają się o różnych porach dnia i nocy ze względu na inne strefy czasowe. Za to mogę pozwolić sobie na najnowsze wynalazki technologiczne ułatwiające życie. Codziennie czuję, że spełniam swoje marzenia z dzieciństwa.

Write TWO advantages and TWO disadvantages of Marek's work.

Complete the table in ENGLISH. [4 marks]

ADVANTAGES	DISADVANTAGES

4

[Turn over for Section B]

SECTION B**Questions and answers in POLISH**

Answer ALL questions in the spaces provided.

0	8
---	---

PRACA NAUKOWCA

Przeczytaj zaadaptowany fragment powieści „Uparty chłopiec” Janusza Korczaka.

Na pierwszym wykładzie Pasteur powiedział do studentów:

- Dam wam do ręki kartofel*. Zrobicie z niego cukier. Z cukru zrobicie spirytus. Ze spirytusu zrobicie ocet. Kto z was zrobi to w pracowni sam, nigdy już nie zapomni.**
- Ten, kto uczył się geografii tylko z książki, umie bardzo mało. Ten, kto podróżował, widział i dotykał, pozna świat i będzie wszystko pamiętał. Oczywiście i książka jest potrzebna. Nie wolno mówić: po co mi nauka? – kontynuował.**

Pasteur rozumiał, że wielkie odkrycia to przypadek. Jednak trzeba dużo umieć i pracować, żeby z przypadku skorzystać. Zwiedzał ze studentami fabryki. Oglądali tam wszystko, co było ciekawego. Wycieczka naukowa to ciekawa praca, a nie wypoczynek i zabawa.

***kartofel = ziemniak**

Wpisz prawidłowe litery w kratki.

0 8 . 1

Studenci nie zapomną, co robili w pracowni, jeżeli...

A	przyniosą kartofla na wykład.
B	sami zrobią eksperyment.
C	zrobią cukier z octu.

[1 mark]

0 8 . 2

Z książek do geografii można nauczyć się...

A	niewiele.
B	wszystkiego.
C	zupełnie nic.

[1 mark]

[Turn over]

0 8 . 3

Odkrycia...

A	należą do wszystkich.
B	są bardzo ciekawe.
C	wymagają dużo pracy.

[1 mark]

0 8 . 4

Dla Pasteura zwiedzanie fabryk było...

A	często męczące.
B	interesującą pracą.
C	nowym eksperymentem.

[1 mark]

4

BLANK PAGE

[Turn over]

0 9

MIĘDZYNARODOWY KONKURS CHOPINOWSKI

Przeczytaj wypowiedź organizatora XVIII Konkursu Chopinowskiego.

W dziewiętnastym wieku Chopin był mistrzem fortepianu. Jednak po śmierci muzyka zapomniano o nim, a jego kompozycje straciły popularność. Obecnie dzięki konkursowi utwory Chopina zachęcają młodzież do gry na pianinie. Może będą inspiracją dla popkultury?

Od 1927 roku w konkursie brało udział wielu utalentowanych muzyków. Wśród laureatów na podium stanęło czterech Polaków. W tym roku reprezentuje Polskę dwóch młodych pianistów. W 2027 roku w jury będzie jeszcze jeden Polak, zwycięzca konkursu z 2005.

Uzupełnij tabelki po POLSKU.

09.1

Jaka jest historia muzyki Chopina? [2 marks]

W PRZESZŁOŚCI	TERAZ	W PRZYSZŁOŚCI
		może będzie inspiracją dla popkultury

09.2

Jaki jest udział Polaków w konkursie? [2 marks]

W PRZESZŁOŚCI	TERAZ	W PRZYSZŁOŚCI
	reprezentuje Polskę dwóch pianistów	

4

[Turn over]

1 0

CZAS WOLNY NASTOLATKÓW

Przeczytaj poradnik dla rodziców na temat gier komputerowych i sportu.

Które CZTERY zdania są prawdziwe?

Wpisz odpowiednie litery w kratki.

Gry komputerowe są przedstawiane jako „zjadacze czasu”. Statystyki niejednokrotnie ostrzegają rodziców, że ponad 65% młodych ludzi spędza przed ekranem powyżej sześciu godzin dziennie, a niektórzy nawet do dwunastu! Nie należy jednak zapominać, że gry użytkowane w przemyślany sposób są prawdziwym treningiem dla mózgu. Rozwijają wyobraźnię, spostrzegawczość, uczą rozwiązywania problemów i myślenia strategicznego. Pomagają również rozwijać kreatywność.

Jako rodzice powinniśmy pomóc dzieciom zaplanować czas w taki sposób, aby nie zabrakło go na obowiązki szkolne i domowe, spotkania z przyjaciółmi oraz niezwykle ważną aktywność fizyczną.

Ruch jest ważnym elementem zdrowego dorastania. Dotlenia komórki i poprawia kondycję oraz samopoczucie. Mądre przysłowie „Sport to zdrowie” potwierdza tę tezę. Sport uczy jak znosić przegraną i przyjmować krytykę, ale i jak uczciwie rywalizować. Wpływa zatem pozytywnie na psychikę.

1 0 . 1

Gry cyfrowe...

A	ograniczają wyobraźnię.
B	powodują roztargnienie.
C	stymulują mózg.
D	zabierają dużo czasu.

[2 marks]

1 0 . 2

Uprawianie sportu...

A	pomaga pozytywniej reagować.
B	przygotowuje na wygraną.
C	uczy zdrowej rywalizacji.
D	zwiększa samokrytykę.

[2 marks]

4

[Turn over]

1	1
---	---

PODRÓŻE EKOLOGICZNE

Przeczytaj, jak polscy uczniowie rozumieją temat podróży ekologicznych.

ALDONA

Według mnie podróże ekologiczne to przeciwieństwo wycieczek nad Morskie Oko w szczycie sezonu, kupowania tanich, plastikowych pamiątek czy zakwaterowania w dużej sieci hotelowej. Bardziej przyjazny wybór to nocleg w małym gospodarstwie agroturystycznym. Należy zaopatrywać się tylko w miejscowe produkty, a po pobycie nie pozostawiać żadnych śladów swojej obecności.

BARTOSZ

Turystyka ekologiczna to inaczej podróże odpowiedzialne. Nie musimy korzystać z komfortu własnego samochodu, warto pomyśleć o rowerze czy pociągu. Unikajmy latania, a jeżeli się nie da, zabierajmy jak najmniej bagażu i nie drukujemy niepotrzebnie biletów. W hotelach nie zmieniamy ręczników codziennie i wyłączamy klimatyzację po wyjściu z pokoju. Leżakowanie przy hotelowym basenie nie musi być jedynym wspomnieniem z wakacji.

MIESZKO

Odpowiedzialne podróże? To na przykład jednodniowe wycieczki niewymagające ani lotu, ani noclegu.

Oderwać się od codzienności można wszędzie. Przy odrobinie szczęścia można zorganizować tanią wymianę domów i wyjechać na dłużej. Taka opcja ogranicza potrzebę budowy nowych hoteli i zapobiega niszczeniu przyrody. Gdziekolwiek planowany jest wyjazd – czy nad Bałtyk, czy w Beskidy – warto pamiętać o worku na śmieci.

Wpisz prawidłowe litery w kratki.

.

Aldona uważa, że należy nocować w...

A	ekologicznym hotelu.
B	prywatnym gospodarstwie.
C	schronisku nad Morskim Okiem.

[1 mark]

[Turn over]

1 1 . 2**Aldona proponuje, żeby...**

A	jeździć na ciekawe wycieczki.
B	kupować niedrogie pamiątki.
C	robić zakupy lokalnie.

[1 mark]**1 1 . 3****Według Bartosza turysta powinien...**

A	jeździć własnym samochodem.
B	korzystać z pociągów.
C	latać bez bagażu.

[1 mark]

1 1 . 4**Bartosz radzi, żeby NIE...**

A	marnować papieru.
B	prać ręczników.
C	używać klimatyzacji.

[1 mark]**1 1 . 5****Dla Mieszka ekologiczny wyjazd może być...**

A	innovacyjny.
B	niedrogi.
C	nudny.

[1 mark]**[Turn over]**

1 1 . 6

Według Mieszka wymiana domów...

A	ogranicza długość wyjazdu.
B	pomaga w ochronie środowiska.
C	wspiera przemysł hotelarski.

[1 mark]

6

BLANK PAGE

[Turn over]

SECTION C

Translation into ENGLISH

1	2
---	---

Your Polish friend emails you some news about his family. Translate the email into ENGLISH.

Moi dziadkowie mieszkali w domu z ogrodem na przedmieściach dużego miasta w Polsce. Zdecydowali się sprzedać dom, żeby przeprowadzić się do Anglii. Tęsknili za swoimi dziećmi i wnukami i teraz będą widywać ich częściej. Wkrótce po przyjeździe zaprzyjaźnili się z angielskimi sąsiadami, z którymi dzielą wspólne zainteresowania – bez wątpienia będą tu szczęśliwsi! [9 marks]

Additional page, if required.

Write the question numbers in the left-hand margin.

**Additional page, if required.
Write the question numbers in the left-hand margin.**

Additional page, if required.

Write the question numbers in the left-hand margin.

Additional page, if required.

Write the question numbers in the left-hand margin.

BLANK PAGE

For Examiner's Use	
Question	Mark
1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
9	
10	
11	
12	
TOTAL	

Copyright information

For confidentiality purposes, all acknowledgements of third-party copyright material are published in a separate booklet. This booklet is published after each live examination series and is available for free download from www.aqa.org.uk.

Permission to reproduce all copyright material has been applied for. In some cases, efforts to contact copyright-holders may have been unsuccessful and AQA will be happy to rectify any omissions of acknowledgements. If you have any queries please contact the Copyright Team.

Copyright © 2023 AQA and its licensors. All rights reserved.

G/TI/Jun23/8688/RH/E3

